

MIKROPALEONTOLOGICKÉ ŠTÚDIUM TORTONU OKOLIA ŠAŠTÍNA

(*Ruské a francúzske resumé*)

Mikrostratigrafickým rozčlenením tortonu vnútroalpskej Viedenskej paňvy sa zaoberal R. Grill, ktorý na základe foraminifer rozdelil tento stupeň na 5 pásem. Zdola nahor rozlišuje tieto pásma:

1. Pásmo s lanzendorfskou faunou [s typickým druhom *Planulina wuellerstorfi* (Schwager)].
2. Pásmo s *Robulus cultratus* Montf.
3. Pásmo so *Spiroplectamina carinata* (d'Orb.).
4. Pásmo s *Bolivina dilatata* Rss.
5. Pásmo s *Rotalia beccarii* (L.).

Pri štúdiu šaštínskeho tortonu som sa pokúsila vymedziť tieto pásma, pričom som sa stretla s určitými ťažkosťami. Okolie Šaštína patrí k okrajovej časti Viedenskej paňvy, kde kolísanie hladiny mora a tým aj približovanie a vzdďľovanie sa pobrežia malo veľký vplyv na vývin foraminiferových asociácií.

Hranica helvét — torton je faunisticky veľmi ostrá. Po silne vysladenom helvétskom mori (vysladenie malo za následok temer úplné vyhynutie foraminifer) nastupuje bohatá spodnotortonská asociácia s faunou bohatou tak na druhy, ako aj na jednotlivce, svedčiacou o optimálnych životných podmienkach. Prevažujú lagenidy s rodmi *Dentalina*, *Nodosaria*, *Lagena*, *Robulus*, pričom *Robulus calcar* prevláda nad *Robulus cultratus* Montf. a *Robulus inornatus* (d'Orb.). Veľmi hojné sú bulimíny (*B. elegans* d'Orb., *B. elongata* d'Orb.), uvigeríny, cibicidesy a *Globigerina bulloides* d'Orb., a to v svojej bentogennej — nefacetovanej forme. Fauna predstavuje výlučne morský plankton. Našla som tu aj viac exemplárov druhu *Chilostomella ovoidea* Rss., s ktorou som sa ani predtým, ani potom nestretla. Ostrakody, ostne ježoviek a ihlice húb sú tiež hojne zastúpené. Po nasledujúcej chudobnej zóne nastáva zase rozvoj fauny, ktorá sa od predchádzajúcej líši iba iným pomerným zastúpením jednotlivých druhov. K veľkému rozvoju dochádza

u robulusov (*R. cultratus* Montf., *R. inornatus* (d'Orb.)), u bulimín, najmä u druhu *Bulimina buchiana* d'Orb., kým *B. elongata* d'Orb. a *B. elegans* d'Orb. ustupuje do pozadia, a u marginulín (*M. behmi* Rss.). Pristupuje hojná *Dimorphina nodosaria* d'Orb., *Bolivina hebes* Rss. a *Spiroplectammina deperdita* (d'Orb.). Dentalíny a nodozárne si udržujú naďalej svoje postavenie. Ihlice húb miznú, zato množstvo ostňov ježoviek stúpa, tak isto aj otolity. Potom hojnostný diagram prudko klesá až dosiahne nulový bod. Foraminifery ďalšieho pásma sú málo typické so zriedkavými veľkými formami. Najväčšieho počtu dosahuje *Virgulina schreibersii* Czj., ktorú som v strednom horizonte vôbec nenašla a v spodnom len ojedinele, *Nonion commune* d'Orb. a *Asterigerina planorbis* d'Orb. Príčinou chudobnej asociácie bolo nové vysladzovanie mora. Foraminifery sa nemôžu prispôbiť životu v polosladkej vode, preto hynú a ich miesto zaberajú ostrakody s tenkou škrupinou, formy, žijúce v kľudných vodách. Avšak ani táto fáza netrvá dlho a nastupuje najbohatšia asociácia tohto okolia s typickými veľkými miliolidami, ktoré jej dodávajú osobitný charakter. Na obrovskú veľkosť — až 2,5 mm — dorastajú druhy *Quinqueloculina acneriana* d'Orb., *Spiroculina excavata* d'Orb., *Pyrgo inornata* d'Orb. a *Pyrgo simplex* d'Orb. Veľmi hojne sú zastúpené aj *Rotalia beccarii* (L.), *Pullaenia sphaeroides* (d'Orb.), *Cibicides pseudoungeriacus* W. J. Lagendy, také typické pre predchádzajúce pásmo, temer miznú. Jedine v tomto najvrhnejšom horizonte sa nachádzajú hojne a dobre vyvinuté exempláre druhu *Globigerinoides rubrum* (d'Orb.). Je zaujímavé, že okrem čisto brakickej asociácie, zďaleka tu prevládajúcej, reprezentovanej najmä miliolidami a *Rotalia beccarii* (L.), sú tu aj formy hlbokomorské, ako je *Bolivina dilatata* Rss.

Z celého profilu vyplýva, že najspodnejší torton s lanzendorfskou faunou chýba. Poukazuje to na stratigrafický hiát medzi vrchným helvétom a spodným tortonom. Pásmo s *Robulus cultratus* Montf. a pásmo so *Spiroplectammina carinata* (d'Orb.) splývajú, pričom *Spiroplectammina carinata* (d'Orb.) je nahradená formou *Spiroplectammina deperdita* (d'Orb.). Ani pásmo s *Bolivina dilatata* Rss. nie je typické a uvedená forma je zatlačená miliolidami. Najvrhnejší torton s *Rotalia beccarii* (L.) chýba, pravdepodobne bol zdenudovaný.

Striedanie sa pásem s faunou výlučne morskou abrakickou dokazuje, že breh mora bol niekedy tak blízko, že vlievajúce sa rieky úplne vysladily morskú vodu (vývin ostrakodovej fauny namiesto foraminiferovej), inokedy bol tak ďaleko, že okrajové vplyvy sem vôbec nezasahovali. V tortone tu došlo k trom regresiám. Naj-

väčšia bola pred vrchnotortonským obdobím s bohatou brakickou miliolidovou asociáciou, keď sa vyvinula polosladkovodná ostrakodová fauna. Oniečo menšia bola na prechode medzi helvétom a tortonom; dôkazom existencie tejto regresie sú hojné zuhoľnatelé zvyšky rastlín.

13. XII. 1950

*Geologicko-paleontologický ústav Slovenskej univerzity,
Bratislava*

LITERATÚRA — ЛИТЕРАТУРА — BIBLIOGRAPHIE

- Grill R., 1941: Stratigraphische Untersuchungen mit Hilfe von Mikrofaunen im Wiener Becken und den benachbarten Molasse-Anteilen. Öl und Kohle 37, Berlin.
- Grill R., 1943: Über mikropaleontologische Gliederungsmöglichkeiten im Miozän des Wiener Beckens. Mitt. d. Reichsanst. f. Bodenf. Zweigst. Wien 6, Wien.
- Grill R., 1950: Mikropaleontologie und Stratigraphie in den tertiären Becken und in der Flyschzone von Österreich. Proceedings of the International Paleontological Union. Part XV, London.

ГЕДВИГА ПАНТИ

МИКРОПАЛЕОНТОЛОГИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ТОРТОНА ОКРЕСТНОСТЕЙ Г. ШАШТИН (ŠAŠTÍN)

Резюме

Микропалеонтологическое исследование слоев тортонa окрестностей г. Шаштин в Словакии (восточная часть венского бассейна) подтвердило правильность разделения тортонa на зоны, установленные Г р и л л е м (Grill 1941 и 1943) в венском бассейне Австрии. Самая нижняя зона тортонa, содержащая ланцендорфскую фауну, в окрестностях Шаштина отсутствует. В основании тортонa здесь развиты слои с фауной первой и второй зоны Г р и л л я. Четвертая зона имеет солоноватоводный характер. В ней были найдены многочисленные милиолиды и вид *Rotalia beccarii* (L.). Пятая зона Г р и л л я, которую характеризует один единственный вид *Rotalia beccarii* (L.), — не представлена в шаштинском тортоне.

13. XII. 1950

*Геологическо-палеонтологический кабинет
Словацкого университета, Братислава*

ÉTUDE MICROPALÉONTOLOGIQUE
DU TORTONIEN DES ENVIRONS DE ŠAŠTÍN*Résumé*

L'étude de la microfaune du Tortonien des environs de Šaštín (partie E du bassin de Vienne) a permis de confirmer l'existence des zones microfaunistiques que Grill (1941 et 1943) a distinguées dans la partie autrichienne du bassin de Vienne. La zone inférieure de Grill à faune de Lanzendorf fait défaut dans les environs de Šaštín. La première zone représentée ici correspond aux zones 2—3 de Grill. Elle est très riche en Foraminifères et contraste avec les couches de l'Helvétien dans le soubassement du Tortonien qui sont pauvres en microfaune. La zone 4 a un caractère saumâtre et contient de nombreux Miliolidés de grande taille, ainsi que *Rotalia beccarii* (L.). La zone 5 qui, ailleurs, contient uniquement cette dernière forme, n'est pas représentée ici. Elle a probablement été enlevée par l'érosion.

13. XII, 1950

*Laboratoire de géologie et de paléontologie de
l'Université slovaque, Bratislava*